

Üniversite Öğrencilerinin Sanal Müze Kullanma Deneyimi: Balıkesir Kuvayı Milliye Müzesi Örneği *

Sabri Ünal^aHatice Yıldırım^bBüşra Özdemir^cAhmet Çopur^d^a Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Balıkesir^b Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Balıkesir^c Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Balıkesir^d Dr. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Balıkesir

Özet

Müze eğitimi tarih bilinci ve empati yeteneği kazandırma yanı sıra sürekliliği kavramada da etkili bir rol oynar. Fakat zaman sorunu yaşayan veya dezavantajlı gruplar biri bireylerin müze ziyaretini fiziksel olarak deneyimleme şansı bulamaması önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle, bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının müze-sanal müzelerden yararlanma düzeyini ve bu konudaki düşüncelerini belirlemektir. Betimsel tarama modeliyle yürütülen bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Necatibey Eğitim Fakültesinden 306 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada ulaşılan veriler ise SPSS22 programı ile analiz edilmiştir. Araştırma bulguları Sosyal bilgiler ve Türkçe bölümündeki öğrencilerin diğer bölümlere kıyasla; müze-sanal müze hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu, müze ziyaretini kalıcı izli öğrenmeyi artıran yararlı bir etkinlik olarak gördükleri ve müze-sanal müze ziyaretlerinin yaygınlaştırılmasını daha fazla destekledikleri belirlenmiştir. Ek olarak kadınların erkeklere nazaran müze ziyaretlerini öğrenciler için faydalı bir etkinlik olarak gördükleri ve müze ziyaretlerinin yaygınlaştırılmasını daha fazla destekledikleri tespit edilmiştir. Bulgulardan hareketle müzelerden bir okul dışı öğrenme ortamı olarak daha fazla yararlanılması konusunda fırsatlar yaratılması ve teşvik edici çalışmalar yapılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul dışı öğrenme, sanal müze, dijitalleşme

Type / Tür:

Research / Araştırma

Received / Geliş Tarihi:

2 Mayıs 2023

Accepted / Kabul Tarihi:

29 Mayıs 2023

Page numbers / Sayfa no:

36-50

Citation Information /Atf bilgisi:

Ünal, S., Yıldırım, H., Özdemir, B. ve Çopur, A. (2023). Üniversite öğrencilerinin sanal müze kullanma deneyimi: Balıkesir Kuvayı Milliye Müzesi örneği. *Harran Maarif Dergisi*, 8 (1), 36-50. doi: 10.22596/hej.1291524

Sorumlu yazar: Dr. Ahmet Çopur **e-posta:** ahmetcopur@balikesir.edu.tr

* Bu çalışma, yazarların TÜBİTAK 2242 Üniversite Öğrencileri Araştırma Proje Yarışmalarına katılan "Müze Cebinizde" isimli araştırma projesinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

University Students' Experience of Using Virtual Museums: The Example of Balıkesir Kuvayı Milliye Museum

Abstract

Museum education plays an effective role in understanding continuity as well as gaining historical awareness and empathy. However, it is an important situation that individuals with time problems or disadvantaged groups do not have the chance to physically experience the museum visit. From this point of view, the aim of this study is to determine the level of use of museum-virtual museums by teacher candidates and their thoughts on this subject. In this study, which was carried out with the descriptive survey model, a questionnaire was used as the data collection method. The study group of the research consists of 306 students from Necatibey Faculty of Education. The data obtained in the study were analyzed with the SPSS22 program. Research findings demonstrated that compared to other departments, students in the Social Studies and Turkish Department have more information about museum-virtual museums, they see museum visit as a useful activity that increases permanent learning, and they support the dissemination of museum-virtual museum visits more. In addition, it has been determined that women see museum visits as a beneficial activity for students and support the dissemination of museum visits more than men. Based on the findings, it has been suggested to create opportunities and encourage studies to make more use of museums as an out-of-school learning environment.

Key Words: Digitalization, out-of-school learning, virtual museum,

Giriş

Müzeler, toplum ve toplumun gelişmesinin emrinde olan araştırmalar, incelemeler, eğitim, eğlence gibi farklı gayeler ile insanlara ve çevresine ilişkin kapsamlı bir kullanım alanından alınmış doğal veya yapay maddi delilleri toplayan, saklayan, sergileyen ve kâr amacı gütmeyen sürekliliği olan kurumlar olarak (Atagök, 1999) etkili ve kalıcı izli öğrenmeler konusunda son derece yararlı bilgilere kaynaklık eden mekanlardır (Buyurgan, 2017). Müzeler en kolay tanımlamayla; obje koleksiyonlarını, incelemek, araştırmak ve keyif almak amacıyla sergilemek için tasarlanmış ve buna göre düzenlenmiş binalardır (Allan, 1963). ICOM (International Council of Museum) tarafından yapılan müze tanımına göre ise: "Müze, sadece kâr amacı gütmeyen, toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye dair tanıklık eden malzemeler üzerinde araştırma yapan, onları toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve eğlence gibi amaçlar doğrultusunda sergileyen ve sürekliliği olan bir kurumdur." (McClean, 1996). "Bir toplumun geçmişteki değerlerine saygısı, sanat ve kültür eserlerini korumasıyla ölçülebilir. Geçmişini koruyamayan toplumlar gelecekte de varlığını sürdüremez. Dolayısıyla müzeler, toplumda tarih bilinci kazandıran önemli kurumlardır" (Abacı, 1996). Müzelerin, bu ve bunun gibi sebeplerden dolayı eğitimdeki yerinin çok önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Başaran (1995) müzeleri, kültürel anlamda kıymetli arkeolojik buluntulardan oluşan bir bütünü farklı araçlarla koruma, inceleme, değerlendirme, insanların estetik algılarını arttırmak ve halkı bilinçlendirmek için sergileyen kuruluşlar olarak; "dünya mirasının korunduğu mekanlar" olarak tanımlamıştır. Artut (2001), tarihsel, kültürel ve doğa varlıkları ile ilgili tüm bilimsel, sanatsal belge, eşya, anıt vb. kalıntıların korunduğu, muhafaza edildiği, sergilendiği yerler olarak tanımlar. Harrison (1963) müzelerin obje sergilemekle yetinmemesini, kitapların ve derslerin net bir şekilde açıklayamadığı olay, olgu ve nesnelerin gerçek hayatla bağlarını da kurması gerektiğini söylemektedir. Bu sebeple müzelere eğitim hedefli kurumlar olarak bakılmalıdır, eğitim de müzelerin gerçek işlevlerinden biri olmalıdır.

Günümüz dünyasının vazgeçilemez iletişim aracı durumuna gelen internet, bilgisayar yolu ile müzecilik çalışmalarının yenilenme ve gelişme basamağından geçmesine neden olmuştur. Müzeler teknolojik gelişimlerden faydalanarak koleksiyonlarında barındırdıkları kıymetli parçaları web siteler aracılığı ile sanal dünyaya aktarmıştır (Buyurgan ve Mercin, 2005: 53). Artık müzelerin eğitim alanlarındaki etkileri bilgisayar ve internet üzerinde dijitalleşmiş bir mekânda "sanal müze" adı verilen bir kavramla gelişme kazanmaya başlamıştır. Bilgi ve iletişim teknolojisindeki hızlı ve önemli değişimler, müzelerde de büyük çaplı değişimler yaratmaktadır. Bilgi çağı da olarak adlandırılan bu ortamda alışılmış uygulamalar bazı zamanlar yetersiz kalmakta; bundan dolayı teknolojik gelişmeler yeni yapılar, yeni düşünceler ortaya çıkmasına zemin hazırlanmaktadır (Köse, 2004, s. 81). Bu yeniliklerden birisi olan sanal müzeler de farklı medya olanaklarından faydalanarak hazırlanmış sayısal nesnelere ve bunlara ait bilgileri kapsayan, ziyaretçiler ile aralıksız iletişim olanağı sağlayan ve dünya genelinde erişimi mümkün kılan fiziksel bir mekâna gereksinim duymayan müzeler şeklinde çalışmalarını sürdürmektedirler (Schweibenz, 2004). Sanal müze uygulamaları fiziksel bağlamda bir mekâna ihtiyaç duymayan müzeler olarak Sosyal Bilgiler eğitimine faydalı olmaktadır. Yeni teknolojik gelişmelerin de etkisiyle müzelere gitmeye gerek kalmadan, sanal müze araçları kullanılarak öğrencilere sınıfta daha geniş kapsamlı müze deneyimi yaşatmayı mümkün hale gelmiştir. Bu açıdan müzeler üstlendikleri görev ve sahip oldukları koleksiyonlar kapsamında eğitim alanındaki hedeflerini yenileyerek öğrenmeye katkı sağlarlar (Grenier, 2010). Gerçek bir mekâna ihtiyaç duymaması ve sanal ortamdan erişilebilir olması sanal müzelerin ayırt edici özelliğidir. Fiziksel anlamda bir mekâna sahip müzenin kurulması ve açılması iş, süre ve ekonomik yatırımlar yönünden bazı zorluklara yol açabilir. Bu yönden ele alındığında sanal müze, müzeciliğe yeni bir tartışma boyutu katmaktadır. Müzecilik alanındaki söz konusu tartışmalar tanımlama, müze deneyimi, müze nesnesi ve sanal müze ölçüt biçimleri açısından gerçekleşmiştir (Çolak, 2006: 294). Bu ve buna benzer açıklamalar incelendiğinde müze gezilerinin ve orada verilecek eğitimin çokça yararlı olacağı anlaşılmaktadır. Fakat, okulların birçok sorundan dolayı tüm derslerin içeriğine uygun bir biçimde müzelerde eğitim yapması

oldukça güç görünmektedir. Bu durumu Baykan (2007) şu şekilde açıklamaktadır: "Her dersin içeriğine yönelik müze gezileri yaptırmak; maddi imkânlar, güvenlik, zaman, uzaklık, yol, ailelerin izin vermemesi, disiplin problemleri, kaza riskleri vb. durumlar açısından oldukça zor görünmektedir." Demirci (2009: 119-120) ise bu problemleri yasal yükümlülükler, organizasyon, yasal izin süreçleri, ulaşım ve geziye refaket edecek personel konusunda yaşanan zorluklar şeklinde ifade etmiştir.

Aladağ vd. (2014)'nin çalışma sonuçlarından öğretmenlerin bazı sınırlılıklar nedeniyle sanal müze gezilerini daha sık kullandıkları sonucuna varılmıştır. Katılımcıların ifadelerine göre; para, yol ve zaman gibi sorunları ortadan kaldıran sanal müzelerin öğrencilerin açısından da dikkat çekici ve önemli bir eğitimsel araç olarak benimsendiği anlaşılmaktadır. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgilere yönelik konuların, teknolojik olanak ve zaman ölçüsünde çok daha iyi kavramaları için sanal müze uygulamalarını kullanmaları gerekmektedir. Bunun için öncelikle öğretmenlerin bir yol gösterici olarak öğrencileriyle sanal müzeyi kullanma bilincinde olmaları ve bu etkinliği benimsemeleri gerekmektedir (Aktaş, Yılmaz, ve İbrahimoglu, 2021).

Müze ziyaretleri öncesinde iyi bir planlama yapılmaması ve öğrenci motivasyonunun sağlanmaması bu ziyaretlerin amaca hizmet etmekten uzak olmasına yol açabilmektedir. Ata'ya (2002) göre ise alan gezilerinde karşılaşılan bu problemler, öğretmenin iyi bir gezi yapmasına engel olmaktadır. Ancak bugün, sınıf ortamlarındaki bilgisayar ile; ulaşım, ekonomik nedenler, izinler, hava şartları, bazı çocukların kaybolması ile uğraşmadan saha gezisi yapmak olanaklı hale gelmiştir. İnteraktif ortamlardan yararlanarak öğrencilerin, sınıfın duvarlarının ardında öğrenmeleri pekiştirilebilir. 21. yüzyılda hızla gelişmekte olan teknolojiler ile beraber müzeler de bu gelişme ve değişmeden payını düşeni almış ve kendilerini sanal âleme uyumlu hale getirmişlerdir. Günümüzde insanlar, evlerinden, iş yerlerinden veya okuldan, dünyanın öbür ucundaki bir başka müzeye sanal ortamda ziyaret gerçekleştirebilmektedir (Ermiş, 2010: 22).

Tüm bu açıklamalar ve çalışmalar, müzelerin başta eğitimciler olmak üzere toplumun diğer kesiminden insanlar tarafından da aktif bir şekilde kullanılmadığını ve her zaman fiziksel ziyaret gerçekleştirme fırsatı bulunamadığını ortaya koymaktadır. Günümüz değişen dünyasında dijitalleşme ve sanal dünya, beraberinde getirdiği pek çok avantaj ile müzelerin sanal müze olarak dijital platformlarda da sergilenmesi gerektiği çıkarımı yapıyor. Bu maddeler göz önünde bulundurulduğunda Balıkesir Kuvayi Milliye müzesine ziyareti kolaylaştırıp sıklaştırmak adına Kuvayi Milliye müzesi hakkında açılan bir Instagram sayfası kullanıma sunulup sanal müzelerin yaygınlaştırılması desteklenmiştir ve bu yönüyle özgündür. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranacaktır; Öğrenim görülen bölümle müze kültürü arasında ilişki var mıdır? Cinsiyetle müze kültürü arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

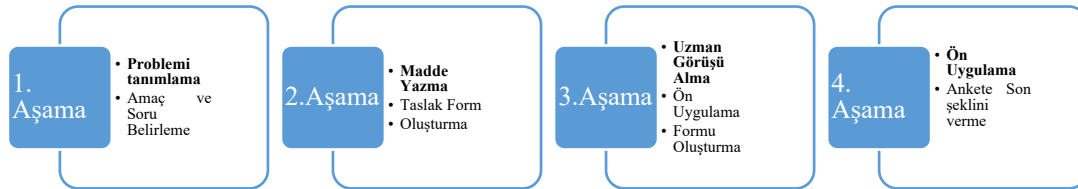
Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama yöntemi temelinde yürütülmüştür. Betimsel tarama, kalabalık gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki her bireyin bir olgu ve olayla ilgili görüşünün, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Karakaya, 2012:59). Bu araştırma modeli toplumların, kurumların nesnelere yapısını ve olayların işleyişlerini açıklamak amacıyla kullanılmaktadır (Cohen, Manion & Morrison, 2007). Bu araştırmada da, öğretmen adaylarının müze-sanal müze kullanım düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelendiğinden çalışmanın betimsel tarama yöntemine uygun düştüğü söylenebilir.

Evren ve örneklem

Araştırmanın evreni Balıkesir Üniversitesi (BAÜN) örneklemini ise Necatibey Eğitim Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Örnekleme tekniği olarak ise rastgele örnekleme tercih edilmiştir. Araştırmanın verileri 2022-2023 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında toplanmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında yaklaşık olarak 650 kişiye ulaşılmış bunlardan 306 yanıt alınabilmektedir. Bu bağlamda 1832 kadın öğrenciden 191 tanesine, 820 erkek öğrenciden ise 115 kişiye ulaşılmıştır. Bununla birlikte Sosyal Bilgiler 110, Türkçe 72, Fen Bilgisi 30, Matematik 24, Sınıf Öğretmenliği 20, PDR 16, İngilizce 14, Müzik 4, kişi ankete katılım sağlamıştır. Örneklem grubu belirlenen araştırma, etik kurul onayı alındıktan sonra uygulamıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada verileri toplama aracı olarak anket tercih edilmiştir. Anket araştırmasının en belirgin özelliği kişilerin bir konu üzerindeki duygu, düşünce ve önerilerini almak üzere yazılı bir şekilde hazırlanmış soru listeleri olmalarıdır. Anketler çalışmanın bilimsel değer taşıması için, geçerli ve güvenli bir sonuç verir (Altun ve Yazıcı, 2014). Araştırmacılar tarafından, Şekil 1’de yer alan aşamalarda, geliştirilmiştir.

Şekil 1. Anket geliştirme süreci (Büyüköztürk, 2005)

Anket geliştirme süreci amaç doğrultusunda soru belirleme, taslak form oluşturma ön uygulama ve nihai formu oluşturma şeklinde ilerlemiştir. Bu aşamalardan sonra anket google forms üzerinden katılımcılara ulaştırılmıştır. 5'li likert tipine göre hazırlanan anket araştırma konusu olan anahtar kelimelerden Kuvay-i Milliye Müzesi, Balıkesir, sosyal medya, okul dışı öğrenme maddeleri çevresinde oluşturulan 25 maddeden oluşmaktadır. Ankete verilen yanıtlar doğrultusunda müzelerin okul dışı öğrenme ortamı olarak sosyal medyaya taşınması hakkındaki genel görüşlere ulaşılmış olunacak ve bununla birlikte Kuvayi Milliye müzesi için açılan Instagram sayfasının, anketin uygulandığı aynı kişiler tarafından gördüğü ilgi ve sayfanın ziyaret istatistiği karşılaştırılarak bir sonuca varılmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS22 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin cinsiyet, yaş ve ikamet değişkenlerine göre sanal müze kullanım düzeyleri Ki-Kare ile incelenmiştir.

Geçerlik ve güvenilirlik

Çalışmanın geçerliği; soruların ölçmek istenilen durumlardan en az birini ölçecek şekilde hazırlanması, anket maddeleri temsil açısından kapsayıcı ve dengeli şekilde oluşturulması ve konuya uygun hazırlanan anket maddeleri uzman görüşüne başvurulması (Erdoğan, Ural ve Ural, 1993) ile sağlanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın güvenilirliği ise; anket maddelerinin yeterli sayıda hazırlanması, yönergeye yer vererek, nesnel bir puanlama yaparak sağlanmaya çalışılmıştır (Baştürk, Dönmez ve Dicle, 2013).

Bulgular

Nicel Bulgular

Araştırma sonucu elde edilen bulgular araştırma problemleri başlığı altında tablolar halinde verilerek devamında yorumlanmıştır.

Öğrenim görülen bölümle müze-sanal müze algısı arasında ilişki var mıdır?

Öğrenim görülen bölümle müze algısı arasındaki ilişkiye ait bulgular Tablo 1'de verilerek devamında yorumlanmıştır.

Tablo 1. Öğrenim görülen bölümle müze algısı arasındaki ilişkiye ait bulgular

Değişken		n	Tamamen Katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	χ^2	P	
19. Sanal müzenin ne olduğu hakkında bilgim var.	Bölüm	Sosyal bilgiler	110	25	67	11	6	1	44,995	0,019
		Sınıf	20	5	6	4	4	1		
		öğretmenliği	72	19	35	13	1	4		
		Türkçe	16	3	7	3	3	0		
		Okulöncesi	24	9	9	5	1	0		
		Matematik	30	7	15	5	2	1		
		Fen bilgisi	4	1	2	0	0	1		
		Müzik	16	6	7	2	0	1		
		Rehberlik	14	0	8	2	1	3		
		İngilizce	14	0	8	2	1	3		
Toplam	306	75	156	45	18	12				
22. Müze atmosferinin içinde bulunmak, bilginin hafızada tutulmasında etkilidir.	Bölüm	Sosyal bilgiler	110	46	57	4	2	1	50,467	0,002
		Sınıf	20	8	7	2	3	0		
		öğretmenliği	72	35	29	6	1	1		
		Türkçe	16	7	9	2	3	3		
		Okulöncesi	24	7	9	2	3	3		
		Matematik	8	8	16	3	0	3		
		Fen bilgisi	4	2	0	1	0	1		
		Müzik	16	6	9	0	1	0		
		Rehberlik	14	2	11	0	0	1		
		İngilizce	14	2	11	0	0	1		
Toplam	284	121	147	20	13	13				
24. Müze ziyareti, öğrenciler için önemli bir etkinliktir.	Bölüm	Sosyal bilgiler	110	54	47	5	3	1	50,15	0,002
		Sınıf	20	9	6	1	3	1		
		öğretmenliği	72	35	33	3	1	0		
		Türkçe	16	9	6	0	1	0		
		Okulöncesi	24	9	10	1	2	2		
		Matematik	30	5	16	5	4	0		
		Fen bilgisi	4	2	0	1	0	1		
		Müzik	16	10	4	0	1	1		
		Rehberlik	14	9	5	0	0	0		
		İngilizce	14	9	5	0	0	0		
Toplam	306	142	127	16	15	6				
25. Müze ziyaretlerinin yaygınlaştırılmasını desteklerim	Bölüm	Sosyal bilgiler	110	64	38	6	1	1	44,86	0,017
		Sınıf	20	11	6	0	2	1		
		öğretmenliği	72	41	25	3	2	0		
		Türkçe	16	11	3	1	1	0		
		Okulöncesi	24	8	11	4	0	1		
		Matematik	30	9	11	3	6	1		
		Fen bilgisi	4	1	2	1	0	0		
		Müzik	16	8	7	1	0	0		
		Reberlik	14	9	5	0	0	0		
		İngilizce	14	9	5	0	0	0		
Toplam	306	162	108	19	12	4				

Tablo 1’de yer alan bulgulara göre “Sanal müzenin ne olduğu hakkında bilgim var.” maddesinin kategorileri ile bölüm arasında çok önemli bir düzeyde ilişki vardır ($\chi^2=44,995$, $p=0,019$). Bu durum bazı bölümlerin ders içerikleri açısından sanal müzelerden yararlanmaya daha elverişli olmasından kaynaklanabilir.

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre “Müze atmosferinin içinde bulunmak, bilginin hafızada tutulmasında etkilidir” ($\chi^2=50,467$, $p=0,002$) ve “Müze ziyareti, öğrenciler için önemli bir etkinliktir.” maddelerinin kategorileri ile bölüm arasında çok önemli bir düzeyde ilişki vardır ($\chi^2=50,150$, $p=0,002$). Bu durum müzelerin sundukları somut ve zengin öğrenme ortamlarının kalıcı öğrenmeleri desteklediğinden bu bölümlerde öğrenim görenler, öğrenciler için müze ziyaretinin faydalı ve eğitici bir aktivite olduğunu düşünmüş olmalarıyla ilişkili olabilir.

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre “Müze ziyaretlerinin yaygınlaştırılmasını desteklerim.” maddesinin kategorileri ile bölüm arasında çok önemli düzeyde bir ilişki vardır ($\chi^2=44,860$, $p=0,017$). Bu durumun bazı bölümlerin ders içeriklerinin müzelerin sundukları somut ve zengin öğrenme ortamlarından yararlanmaya uygun bir yapıda olması nedeniyle bu bölümde okuyan öğrencilerin müze ziyaretini önemli görmesi kaynaklı olduğu düşünülebilir.

Cinsiyetle müze algısı ve müzelerden yararlanma durumları arasında bir ilişki var mı?

Cinsiyetle müze kültürü arasında bir ilişkiye ait bulgular Tablo 2’de verilerek devamında yorumlanmıştır.

Tablo 2. Cinsiyetle müze kültürü arasında bir ilişkiye ait bulgular

Değişken	n	Tamamen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	χ^2	p
10.Sıklıkla müze ziyareti gerçekleştiririm	Kadın	191	8	42	44	48	13,686	0,009
	Erkek	115	18	25	27	26		
	Toplam	306	26	67	71	74		
21. Sanal müzeler, gerçek müze ziyareti deneyimini yaşatır.	Kadın	191	10	35	54	41	13,911	0,008
	Erkek	115	21	22	26	23		
	Toplam	306	31	57	80	64		
22. Müze atmosferinin içinde bulunmak, bilginin hafızada tutulmasında etkilidir.	Kadın	191	83	97	8	3	27,745	P<0,05
	Erkek	115	38	49	10	8		
	Toplam	306	121	146	18	11		
24. Müze ziyareti, öğrenciler için önemli bir etkinliktir.	Kadın	191	93	86	8	3	19,089	P<0,05
	Erkek	115	49	41	8	12		
	Toplam	306	142	127	16	15		
25.Müze ziyaretlerinin yaygınlaştırılm asını desteklerim.	Kadın	191	111	69	8	3	18,758	0,001
	Erkek	115	51	39	11	9		
	Toplam	306	162	108	19	12		

Tablo 2’de yer alan bulgulara göre “Sıklıkla müze ziyareti gerçekleştiririm.” maddesinin kategorileri ile cinsiyet arasında ilişki vardır ($\chi^2=13,686$, $p=0,009$). Bu bulgu erkeklerin kadınlardan daha sık müze ziyareti gerçekleştirdikleri şeklinde yorumlanabilir. Araştırma sonucu elde edilen bir diğer bulguya göre “Sanal müzeler, gerçek müze ziyareti deneyimini yaşatır.” maddesinin kategorileri ile cinsiyet arasında ilişki vardır ($\chi^2=13,991$, $p=0,008$). Bu bulgular kadınların somut yaşantılar yoluyla müze deneyimine daha fazla önem verdikleri söylenebilir.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular; “Müze atmosferinin içinde bulunmak, bilginin hafızada tutulmasında etkilidir.” maddesi ($\chi^2=27,745$, $p<0,05$) ve “Müze ziyareti, öğrenciler için önemli bir etkinliktir.” maddelerinin kategorileri ile cinsiyet arasında önemli düzeyde ilişki olduğuna ($\chi^2=19,089$, $p<0,05$) işaret etmektedir. Bu durumun kadınların müzelerin sundukları somut ve zengin öğrenme ortamlarından yararlanmanın kalıcı izli öğrenme açısından yararlı görmeleriyle ilişkilendirilebilir.

Araştırma bulguları “Müze ziyaretlerinin yaygınlaştırılmasını desteklerim.” maddesinin kategorileri ile cinsiyet arasında önemli bir düzeyde ilişki ($\chi^2=18,758$, $p=0,001$) olduğunu göstermektedir. Bu durum kadınların erkeklere göre müze deneyimini daha yararlı bulmalarıyla açıklanabilir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulguları anabilim dalı /bölüm ile müze-sanal müze algısı ve müzelerden yararlanma durumları arasında bir ilişki olduğuna işaret etmektedir. Sosyal bilgiler ve Türkçe bölümündeki öğrencilerin diğer bölümlere kıyasla; müze-sanal müze hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu, müze ziyaretini kalıcı izli öğrenmeyi artıran yararlı bir etkinlik olarak gördükleri ve müze-sanal müze ziyaretlerinin yaygınlaştırılmasını daha fazla destekledikleri belirlenmiştir. Bu bulgular müzelerin okul dışı öğrenme ortamları olarak kalıcı izli öğrenmeyi artırdığı ve sanal müzelerin gerçek bir müze deneyimi gibi olmasa da müzelere erişim kolaylığı konusunda fırsatlar barındırdığı (Çalışkan vd., 2016) yönündeki bulgularla örtüşmektedir. Ayrıca Müze gezileri ile desteklenerek yapılan etkinliklerin derse ve konuya yönelik öğrenci tutumlarını olumlu yönde etkilediği ve kazanımlara ulaşmada katkı sağladığı (Yıldırım ve Tahiroğlu, 2012), sanal müze turu etkinliklerinin geleneksel yöntemlere nazaran akademik başarıyı artırmada daha etkili olduğu (Koca ve Daşdemir, 2018) bulgularının mevcut çalışmayal paralellik gösterdiği söylenebilir. Bu bağlamda sanal müze gezisi ile desteklenerek yapılan etkinliklerin öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştirmelerine katkı sunduğu (Yıldırım ve Tahiroğlu, 2012) ve öğretmenler tarafından desteklendiği de göz önüne alındığında (Altınbay ve Gümüş, 2020) bu tür uygulamaların yaygınlaştırılması yararlı olacağı

düşünülmektedir (Çiftçi vd., 2016).

Araştırmadan elde edilen bulgular cinsiyetle müze-sanal müze algısı ve müzelerden yararlanma durumları arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Kadınların erkeklere nazaran sanal müzelerin gerçek müze deneyiminin yerini tutmayacağını, müze ziyaretlerini öğrenciler için faydalı bir etkinlik olarak gördükleri ve müze ziyaretlerinin yaygınlaştırılmasını daha fazla destekledikleri tespit edilmiştir. Buna karşın erkeklerin kadınlara nazaran müze ziyaretlerini daha sık gerçekleştirmeleri de araştırmanın işaret ettiği bir başka dikkat çekici bulgu olmuştur. Aktaş, vd., (2021) yaptığı çalışmada katılımcıların sanal müze kullanımına yönelik toplam puanlar incelendiğinde madde başı ortalamasının 1,99 olduğu görülmektedir. Bu bağlama göre katılımcıların sanal müzeleri kullanımına yönelik algılarının yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Cinsiyet değişkenine bakıldığında kadınların ortalamasının, erkeklerin ortalamasından daha düşük olduğu olmasına karşın kadınlar ve erkekler arasından anlamlı derecede bir farkın olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda kadınların sanal müze kullanımı ile ilgili algılarının her iki çalışmada da benzerlik gösterdiği söylenebilir. Ayrıca sanal müzelerin dersin kazanımları dikkate alınarak kullanıldığında öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı sonucu (Ustaoglu, 2012) ile sanal uygulamalar aracılığı ile yapılan ziyaretler sonrasında kalıcı öğrenmelerde olumlu yönde etkilediği şeklindeki bulgularımız sanal müze ziyaretinin önemini vurgulamak bakımından örtüştüğü söylenebilir.

Öneriler

Araştırmada bulgularından yola çıkarak;

- Araştırma bulguları müze ziyaretini kalıcı izli öğrenmeyi artıran yararlı bir etkinlik olarak gördükleri ve müze-sanal müze ziyaretlerinin yaygınlaştırılmasını daha fazla destekledikleri belirlenmiştir. Bu bağlamda müzelerden bir okul dışı öğrenme ortamı olarak daha fazla yararlanılması konusunda fırsatlar yaratılması ve teşvik edici çalışmalar yapılması,
- Araştırmadan elde edilen bulguları kadınların erkeklere nazaran müze ziyaretlerinin öğrenciler için daha faydalı bir etkinlik olarak gördükleri ve müze ziyaretlerinin yaygınlaştırılmasını daha fazla destekledikleri tespit edilmiştir. Buna karşın erkeklerin kadınlara nazaran müze ziyaretlerini daha sık gerçekleştirdikleri de bulguların işaret ettiği bir başka dikkat çekici bulgu olmuştur. Tezat sayılabilecek bu durumun nedenlerini belirlemek adına nitel bir çalışmanın yapılması yönünde öneriler getirilmiştir.

Araştırma Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Komisyonu
Etik kurul kararının tarihi: 16.12.2022
Etik kurul belgesinin sayı numarası: 2022/06

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yorumlanması aşamasında herhangi bir çıkar çatışması yaşanmadığını yazarlar taahhüt etmiştir.

Kaynakça

- Abacı, O. (1996). *Müze eğitimi*. Yayınlanmamış sanatta yeterlilik tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Akıncı, B., Nergiz, A., ve Gedik, E. (2015). Uyum süreci üzerine bir değerlendirme: Göç ve toplumsal kabul. *Göç araştırmaları dergisi*, 1(2), 58-83.
- Aktaş, V., Yılmaz, A. ve İbrahimoglu, Z. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1294-1313. DOI: 10.24315/tred.806159
- Aladağ, E., Akkaya, D. ve Şensöz, G. (2014). Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 199-217.
- Allan, A. D. (1963). *Müzelerin teşkilatlanması-pratik öğütler*. UNESCO, ICOM Türkiye Millî Komitesi Yayınlar, 5-19.
- Artut, K. (2001). *Eğitim fakülteleri ve ilköğretim öğretmenleri için sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve tarihî mekânlarla tarih öğretimi: Tarih öğretmenlerinin "müze eğitimine" ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Atagök, T., (1999). *Çağdaş müzeciliğin anlamı; Müze ve ilişkileri, yeniden müzeciliği düşünmek*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Başaran, Cevat, (1995) *Arkeolojiye Giriş I –II, (2. Baskı)*. Erzurum: Aşyan Kitabevi.
- Baştürk, S., Dönmez, G. ve Dicle, A. N. (2013). Geçerlik ve güvenilirlik. S. Baştürk (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (163-194). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Baykan, Ö. Z. (2007). *2005 ve 2006 ilköğretim programlarının "müze eğitimi", açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Buyurgan, S. ve Mercin, L. (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları*. (1. Basım). Özsoy, V. (Editör). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.

- Can, A. (2016). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi (4. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelik, T. (2020). Müzelerin tanıtım aracı olarak sosyal medya kullanımı üzerine bir inceleme: Troya müzesi örneği. *Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi*, (15), 97-115 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kilad/issue/53856/732136>.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education (6th ed.)*. London and New York, NY: Routledge Falmer.
- Çolak, C. (2006). *Sanal müzeler. inet-tr'06 - XI. "Türkiye'de İnternet" Konferansı Bildirileri, (21 - 23 Aralık 2006)*. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara, (291-296). 01. 12. 2023 tarihinde http://inet-tr.org.tr/inetconf11/kitap/colak_inet06.pdf adresinden alınmıştır.
- Demirci, M. T. (2009). *Kültürel öğelerin öğretiminde müze gezilerinin önemi*. Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Erdoğan, H., Ural, M. ve Ural, M. (1993). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (İstatistik Uygulamalı)*. Ankara: 72 TDFO
- Ermış, B. (2010). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersinde "üç boyutlu sanal müze ziyareti" etkinliğine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Grenier, R. S. (2010). *'Now this is what I call learning' a case study of museum- initiated professional development for teachers. Adult education quarterly*. USA: Sage Publication.
- Güleç, S. ve Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 63-78.
- Harrison, M. (1963). *Eğitim ve müzeler, müzelerin teşkilatlanması-pratik öğütler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Karakaya, İ. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıoğen (Edt.) *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Köse, N. (2004). *Sanal ve gösterimci müzecilik. Somut olmayan kültürel mirasın müzelenmesi sempozyum bildirileri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Küçükosman, A. ve Okkalı, İ. C. (2022). Sanatta ve müzelerde dijital dönüşüm. *ARTS: Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi, Dijitalleşme Özel Sayısı*, 173-193. DOI: 10.46372/arts.1198087
- Mclean, F. (1996), *Marketing the museum*. London: Routledge.
- Şahin, C. (1999). *Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen anadolu lisesi öğrencilerinin sosyal beceri düzeyler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Schweibenz, W., (2004). *The development of virtual museums*. ICOM News No:3.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı*. Ankara: Nobel.
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2). 29 – 63
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*,6(24), 543-559.

- Usta, M. E., Arıkan, İ., Şahin, Y. ve Çetin, M. S. (2018). Suriyeli Eğitimcilerin Geçici Eğitim Merkezlerinde Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi. *Mukaddime*, 9(1), 173-188. Doi: 10.19059/mukaddime.341921
- Yalçın, C. (2004). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yanar, A., Karadeniz, C. & Tekkök Karaöz, B. (2021). Müzelerin geleceğine dijital bir bakış: Bir çevrim içi serginin çağdaş müzecilik yaklaşımlarıyla analizi. *Unimuseum*, 4(1), 1-9.
- Yazıcı, H. ve Altun, F. (2014). Nitel ve nicel yöntemleri kullanan araştırmacıların empatik eğilimleri ve işlevsel olmayan tutumları arasındaki farklılıklar. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181 (181), 371-386.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, T. ve Tahiroğlu, D. M. (2012). Sanal ortamda gerçekleştirilen müze gezilerinin ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 104-114.
- Yücel, C. ve Gülveren, H. (2006). Sınıfta öğrencilerin motivasyonu. M. Şişman ve S. Turan (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (s. 74-88). Ankara: Pegem.

Extended Abstract

Introduction

As non-profit, institutions, museums are places that collect, preserve, and exhibit natural or artificial material evidence taken from a comprehensive area of use related to people and their environment for different purposes such as research, investigations, education, and entertainment, which are at the disposal of society and its development (Atagök, 1999), and they are extremely useful sources of information on effective and permanent learning (Buyurgan, 2017). "The respect displayed by a society for its past values can be measured by its protection of works of art and culture. Societies that cannot protect their past cannot survive in the future. Therefore, museums are important institutions that raise awareness of history in society" (Abacı, 1996). Hence, the place of museums in education is very important for these and other reasons.

The studies in the literature show that museums are actively used by people from all parts of society, especially in education, but there is not always the opportunity to visit them physically. In today's changing world, digitalization and the virtual world bring many advantages, and it is deduced that museums should be exhibited on digital platforms as virtual museums. Based on these ideas, an Instagram page about the Kuvayi Milliye Museum was launched in order to facilitate and increase the visits to the Balıkesir Kuvayi Milliye Museum, and to support the dissemination of virtual museums and this approach is unique in this respect. In this study, answers to the following questions were sought: "Is there a relationship between the department of study and the museum culture? Is there a relationship between gender and museum culture?"

Method

The study was carried out with the descriptive survey method, one of the quantitative research methods. The universe of the research was Balıkesir University (BAUN) students and the study sample was composed of Necatibey Education Faculty students. Random sampling was preferred as the sampling technique. The Survey method was preferred as the data collection tool in the research. The validity of the study was provided by preparing the questions in a manner to ensure assessing at least one of the situations that needed to be assessed, by forming the survey items in an inclusive and balanced way in terms of representation, and by seeking an expert opinion about the survey items prepared in line with the research topic (Erdoğan, Ural, and Ural, 1993). The reliability of the study was obtained by sufficient number of survey items, detailed instructions and objective scoring (Baştürk, Dönmez and Dicle, 2013).

Findings

Based on the research findings, there was a significant relationship between the department of study and "having information about virtual museums", "the effectiveness of the museum atmosphere in retaining information in memory", "regarding museum visits as an important activity", and "supporting the popularization of museum visits". In addition, a significant relationship was found between gender and "thinking those virtual museums provide a real museum experience", "the effectiveness of the museum atmosphere in retaining information in memory", "regarding museum visits as an important activity for students" and "supporting the popularization of museum visits".

Conclusion, Discussion and Suggestions

The findings of the study pointed to a relationship between the department of study and the perception of museums-virtual museums and the utilization of museums. Compared to other departments, students enrolled in Social Studies and Turkish Departments had more knowledge about museums-virtual museums, regarded museum visits as a useful activity that increased permanent learning and supported the popularization of museum-virtual museum visits at higher rates.

The findings of the study revealed a relationship between gender and museum-virtual museum perception and utilization of museums. It was found that, compared to males, females were more likely to think that virtual museums were not a substitute for the real museum experience, regarded museum visits as a useful activity for students, and supported the popularization of museum visits. On the other hand, another remarkable finding of the study was that men visited museums more frequently than women.

The suggestions provided based on these research findings include undertaking encouraging studies by creating opportunities to make utilize museums more as out-of-school learning environments and undertaking qualitative studies to clarify the points in the current research results that need further explanation.